

Den norske legeforening
Postboks 1152 Sentrum
0107 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 16/23885-47
Saksbehandler: Andreas Wedervang-Resell
Dato: 09.05.2018

Høring - læringsmål for de kliniske fagene i del 1.

Formål med høringen

Helsedirektoratet sender på høring reviderte læringsmål for de kliniske fagene i første del av ny spesialistutdanning (del 1). Læringsmålene skal erstatte de forskriftsfestede læringsmålene i vedlegg 2 til spesialistforskriften 16. januar 2016 som trådte i kraft 1. mars 2017.

Hovedformålet med del 1 er å sikre faglig kvalifisering av nyutdannede leger. Hensikten er at legen gjennom arbeid under særskilt opplæring, supervisjon og veiledning skal få nødvendig grunnleggende erfaring og praktisk rutine for videre spesialistutdanning.

I etterkant av forskriftsfesting av læringsmålene har det kommet viktige innspill med hensyn til læringsmålenes utforming og innhold og behov for nødvendige endringer. Helsedirektoratet har tatt innspillene til etterretning og ser at det er behov for en endring av de forskriftsfestede læringsmålene allerede nå, kort tid etter de ble forskriftsfestet.

Det er gjort følgende endringer:

- Læringsmålsformuleringen "å kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen" utgår.
- Læringsmålsformuleringene er harmonisert opp mot læringsmålene i del 2 og del 3 slik at begrepsbruk, beskrivelse av kompetansenivå og formulering av læringsmål blir lik for alle deler av spesialistutdanningen.
- Enkelte viktige kliniske kompetanser er tatt inn som nye læringsmål eller som deler av eksisterende læringsmål.

Læringsmål 2, 16, 17, 61, 90 og 92 utgår. Det er 38 læringsmål med uendret innhold, av disse er det gjort rene språklige presiseringer i 10 av læringsmålene.

Alle læringsmålene i psykiatri er uendrede.

Helsedirektoratet

Avdeling personell og godkjenning

Andreas Wedervang-Resell, tlf.: +4791525464

Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 OSLO • Besøksadresse: Pilestredet 28, Oslo, Norge • Tlf.: 810 20 050

Faks: 24 16 30 01 • Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Resterende læringsmål er enten nye læringsmål med helt nytt innhold eller justering av innholdet i eksisterende læringsmål.

Om læringsmål i ny spesialistutdanning

Helsedirektoratet er gitt i oppdrag å vedta læringsmål i spesialistutdanningen for leger. Læringsmålene skal forskriftsfestes i vedlegg 2 til spesialistforskriften. Forskriftsfestede læringsmål er obligatoriske krav i spesialistutdanningen.

Med læringsmål menes i spesialistforskriften hva en lege skal forstå, kunne eller være i stand til å utføre etter endt læringsprosess og spesialistutdanning. Læringsmålene beskriver læringsutbyttet, dvs. hvilken kompetanse legespesialisten har oppnådd.

Det er tre kompetansenivå for læringsmål:

- 1) Ha kjennskap til
Kjenne til
- 2) Ha kunnskap om
Under supervisjon kunne
utføre/anvende/håndtere
- 3) Ha god kunnskap om
Kjenne
Beherske
Selvstendig kunne utføre/anvende/håndtere

Inndeling av læringsmålene

Læringsmålene er delt opp i en spesialitetsnøytral del og en fagspesifikk del for hver av de kliniske fagene som inngår i del 1. Reviderte læringsmål for del 1 er utarbeidet på bakgrunn av faglige råd fra Legeforeningen, og læringsmålene er faglig forankret i spesialitetskomiteene for de respektive spesialitetene.

Læringsmålene må ses i sammenheng med felles kompetansemål (FKM) for del 1.

Innholdet i høringen

Læringsmål med uendret innhold er ikke gjenstand for høringen. Disse læringsmålene er markert med lys grå i vedlegget. I alt 60 læringsmål sendes på høring.

Helsedirektoratet ber om innspill på:

- **om de reviderte læringsmålene er dekkende i forhold til kompetansebehovene i årene fremover**

- om de reviderte læringsmålene gir et tilstrekkelig felles medisinskfaglig grunnlag for videre spesialistutdanning
- om endringene i læringsmålene er en nødvendig faglig forbedring i forhold til de allerede forskriftsfestede læringsmålene
- om de reviderte læringsmålene er praktisk gjennomførbare

Det legges til grunn at del 1 skal kunne gjennomføres ved alle helseforetak og i alle kommuner, for kommuner eventuelt i samarbeid med andre kommuner.

Målgrupper

Den primære målgruppen for høringen av læringsmålene for de kliniske fagene i del 1 er leger i spesialisering (LIS), ledere, veiledere og supervisører som skal følge opp og vurdere den enkelte LIS, samt Regionale Utdanningsentre (RegUt) og de som skal legge til rette for utdanningen nasjonalt, regionalt og lokalt.

Implementering

For å sikre tilstrekkelig med tid til implementering vil Helsedirektoratet forskriftsfeste læringsmålene 6 måneder før de trer i kraft. Helsedirektoratet vil ha dialog med partene om hensiktsmessig dato for når vedtatte endringer skal tre i kraft.

Vedlegg

Læringsmål for de kliniske fagene i del 1.

Høringen legges også ut på Helsedirektoratets hjemmeside.

[Vennligst benytt skjema for høringsinnspill \(Questback\)](#)

Høringsfrist: 25. juni 2018.

Vennlig hilsen

Morten Græsli e.f.
Seniorrådgiver

Andreas Wedervang-Resell
Seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Vedlegg: Nye læringsmål for de kliniske fagene i del 1

Nedstående tabell viser de nye læringsmålene for del 1 som sendes på høring.

Noen læringsmål er nye, andre læringsmål er endringer av eksisterende læringsmål og noen læringsmål er uendrede eller kun med mindre språklige endringer. Alle læringsmålene i psykiatri er uendrede. Likeledes er det uendrede læringsmål innen kirurgi og allmennmedisin. Radene med uendrede læringsmål og læringsmål med mindre språklige endringer er markert med lys grå og er ikke gjenstand for høringen. Læringsmålene er allikevel tatt med i dokumentet slik at høringsinstansene kan se alle læringsmålene samlet. I søylen merket "kommentar" er det kommentert om læringsmålet er nytt, uendret samt hvilket/hvilke læringsmål det nye læringsmålet erstatter eller er avledet fra.

Nummer	Kategori	Læringsmål på høring	Kommentar	Forskriftsfestede læringsmål	Gammelt nummer
LM-01	Spesialisthelsetjenesten - Spesialitetsnøytrale læringsmål	Selvstendig kunne ta opp anamnese, foreta klinisk undersøkelse og føre opplysningene inn i pasientens journal.	Nytt læringsmål,	Læringsmål 1-4 avledet av den kliniske beslutningsprosessen.	
LM-02	Spesialisthelsetjenesten - Spesialitetsnøytrale læringsmål	Selvstendig kunne vurdere tentativ diagnose og relevante differensialdiagnoser. Kunne ordinere relevante supplerende undersøkelser underveis i utredningen i samråd med mer erfarne kollegaer.	Nytt læringsmål		

		Selvstendig kunne bruke gjeldende diagnosekodeverk.			
LM-03	Spesialisthelsetjenesten - Spesialitetsnøytrale læringsmål	Ha kunnskap om risiko og mulige komplikasjoner ved sykdom, utredning og behandling. Selvstendig kunne vurdere aktuelle behandlingsalternativer og drøfte disse med spesialister og pasienten. Kunne starte primærbehandling der dette er indisert samt kunne følge opp pasientens tilstand og effekt av behandlingen under supervisjon.	Nytt læringsmål		
LM-04	Spesialisthelsetjenesten - Spesialitetsnøytrale læringsmål	I samråd med pasient, erfarne kollegaer og andre fagpersoner kunne lage en utrednings-, behandlings- og oppfølgingsplan, og journalføre disse, ved mer kompliserte tilstander og pasientforløp.	Nytt læringsmål		
LM-05	Spesialisthelsetjenesten - Spesialitetsnøytrale læringsmål	Selvstendig kunne utstede sykmeldinger, resepter og attester for pasienter i spesialisthelsetjenesten. Under supervisjon kunne vurdere førerrett for pasienter i spesialisthelsetjenesten. Ha kunnskap om skjemaer for meldepliktige sykdommer,	Nytt læringsmål, erstatter LM-022, spesifisering av innholdet i LM 22	Kjenne til gjeldende rutine og selvstendig kunne fylle ut relevante skjemaer som brukes ifm behandling av pasienter. (Innmelding til relevante registre, skrive søknader/attester/sykmelding, dødsmelding).	LM-22

		herunder MSIS-meldinger, og innmelding til relevante registre.			
LM-06	Spesialisthelsetjenesten - Spesialitetsnøytrale læringsmål	Selvstendig kunne syne et lik og fylle ut dødsmelding.	Nytt læringsmål, erstatter LM-028. Deler av LM-022 inkludert i LM.	Selvstendig kunne syne et lik.	LM-28
LM-07	Spesialisthelsetjenesten - Spesialitetsnøytrale læringsmål	Under supervisjon kunne vurdere behov for undersøkelse med potensielle skadevirkninger, herunder stråling og kontrast.	Nytt læringsmål		
LM-08	Spesialisthelsetjenesten - Spesialitetsnøytrale læringsmål	Kunne diagnostisere og behandle akutt urinretensjon og selvstendig kunne legge transuretralt kateter hos menn og kvinner. Kjenne indikasjonene for suprapubisk kateter.	Nytt læringsmål, erstatter LM-35, presisering av prosedyren.	Selvstendig kunne diagnostisere og behandle akutt urinretensjon, samt kjenne til indikasjonene for suprapubisk kateter.	LM-35
LM-09	Spesialisthelsetjenesten - Spesialitetsnøytrale læringsmål	Selvstendig kunne legge ned ventrikkelsonde basert på riktig indikasjon.	Uendret, LM-34	Selvstendig kunne legge ned ventrikkelsonde basert på riktig indikasjon.	LM-34
LM-10	Spesialisthelsetjenesten - Spesialitetsnøytrale læringsmål	Beherske prøvetaking for mikrobiologisk undersøkelse.	Uendret innhold, språklig justering, LM-37	Selvstendig beherske prøvetaking for mikrobiologisk undersøkelse	LM-37
LM-11	Spesialisthelsetjenesten - Spesialitetsnøytrale læringsmål	Selvstendig kunne ta blodprøver fra vene og arterie, sette inn venekanyle, samt foreta subkutan, intramuskulær og intravenøs injeksjon av legemidler.	Nytt læringsmål. Deler av læringsmålet er LM 36.		

LM-12	Spesialisthelsetjenesten - Spesialitetsnøytrale læringsmål	Under supervisjon kunne undersøke og vurdere pasienter med akutte og uspesifikke smertetilstander.	Nytt læringsmål, erstatter LM-20.	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med akutte smertetilstander under supervisjon.	LM-20
LM-13	Spesialisthelsetjenesten - Spesialitetsnøytrale læringsmål	Under supervisjon kunne undersøke og vurdere pasienter med mistenkt malign sykdom. Ha kunnskap om pakkeforløp og kreftmeldinger.	Nytt læringsmål, erstatter LM-74. Flyttet fra allmenntilleggsmedisin til spesialisthelsetjenesten	Kunne igangsette tidlig diagnostikk av mistenkt kreftsykdom, henvise til «pakkeforløp for kreft», samt kunne følge opp pasienter med kreftsykdom under supervisjon	LM-74
LM-14	Spesialisthelsetjenesten - Spesialitetsnøytrale læringsmål	Ha kunnskap om og under supervisjon kunne delta i vurdering av hastegrad, herunder anvendelse av triageringssystem	Språklig presisering av LM 38	Ha kunnskap om og under supervisjon kunne delta i anvendelsen av triageringssystem.	LM-38
LM-15	Spesialisthelsetjenesten - Spesialitetsnøytrale læringsmål	Ha god kunnskap om og selvstendig kunne gjenkjenne pasienter med sjokk. Kunne mistenke sannsynlig årsak til sjokkutvikling under kategoriene hypovolemt sjokk, kardiogent sjokk, anafylaktisk sjokk, septisk sjokk og nevrogent sjokk basert på sykehistorie og klinisk undersøkelse. Under supervisjon kunne iverksette livreddende straktiltak ved sjokkutvikling basert på sannsynlig årsak.	Nytt læringsmål, erstatter LM-03,	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med akutte blødningstilstander (sjokk og presjokk) under supervisjon	LM-03

LM-16	Spesialisthelsetjenesten - Indremedisin	Selvstendig kunne vurdere indikasjonen for og starte livreddende behandling, inkludert AHLR, ved hjerte- og respirasjonsstans, anafylaksi, sirkulatorisk kollaps, og livstruende forgiftninger.	Nytt læringsmål, erstatter LM-07, 29 og 30, justert innhold	Selvstendig kunne vurdere indikasjonen for og starte behandling ved hjerte- og respirasjonssvikt, anafylaksi, sirkulatorisk kollaps, og livstruende forgiftninger.	LM-07
LM-17	Spesialisthelsetjenesten - Indremedisin	Under supervisjon kunne undersøke og vurdere pasienter med akutte brystmerter. Kunne vurdere differensialdiagnostikk med tanke på akutt koronarsykdom (akutt hjerteinfarkt, ustabil angina), hjertesvikt, hjertetamponade og hjerterytmeforstyrrelser. Kunne starte akuttbehandling av disse sykdommene under supervisjon.	Nytt læringsmål, erstatter LM-08	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med akutte hjerte-/lungesykdommer (Hjerteinfarkt, Angina pectoris, Venetrombose, Respirasjonssvikt, Astma, KOLS, Lungeemboli) under supervisjon.	LM-08
LM-18	Spesialisthelsetjenesten - Indremedisin	Kunne undersøke og vurdere pasienter med akutt dyspne under supervisjon. Kunne vurdere differensialdiagnostikk med tanke på astma, KOLS, pneumotoraks og lungeemboli. Kunne starte akuttbehandling av disse sykdommene under supervisjon.	Nytt læringsmål, erstatter LM-08	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med akutte hjerte-/lungesykdommer (Hjerteinfarkt, Angina pectoris, Venetrombose, Respirasjonssvikt, Astma, KOLS, Lungeemboli) under supervisjon.	

LM-19	Spesialisthelsetjenesten - Indremedisin	<p>Ha kunnskap om symptombildet og selvstendig kunne undersøke pasienter med ulike infeksjonssykdommer.</p> <p>Selvstendig kunne vurdere alvorlighetsgrad ved akutte infeksjoner herunder pneumoni, sepsis, meningitt, gastroenteritter, UVI og bløtvevsinfeksjoner.</p> <p>Kunne utføre relevant diagnostikk og kunne ta stilling til indikasjon for antibiotikabehandling og eventuelt andre tiltak under supervisjon.</p>	Nytt læringsmål, erstatter LM-10. Nytt innhold.	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med akutte infeksjonssykdommer under supervisjon.	LM-10
LM-20	Spesialisthelsetjenesten - Indremedisin	Under supervisjon kunne vurdere hvilke vanlige infeksjoner som bør eller ikke bør behandles med antibiotika i henhold til Nasjonal faglig retningslinje for bruk av antibiotika i sykehus.	Språklig justering av LM-11	Kunne vurdere hvilke vanlige infeksjoner som bør eller ikke bør behandles med antibiotika i henhold til Nasjonale faglige retningslinjer for antibiotikabruk under supervisjon	LM-11
LM-21	Spesialisthelsetjenesten - Indremedisin	<p>Ha kunnskap om, selvstendig kunne diagnostisere og under supervisjon behandle akutte endokrinologiske tilstander, herunder diabetisk ketoacidose og hypoglykemi.</p> <p>Ha kunnskap om andre akutte endokrinologiske tilstander som akutt binyrebarksvikt, thyreotoksisk krise, alvorlig hypothyreose og</p>	Nytt læringsmål, erstatter LM 06,	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med akutte tilstander ved endokrinologiske sykdommer (diabetes, hyper-/ hypothyreose) under supervisjon	LM-06

		indikasjoner for henvisning til spesialist.			
LM-22	Spesialisthelsetjenesten - Indremedisin	Ha kunnskap om rutiner for diagnostikk og behandling ved hematemese/melena og selvstendig kunne foreta initial utredning og behandling.	Nytt læringsmål, erstatter LM-13	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med akutt abdomen under supervisjon.	LM-13
LM-23	Spesialisthelsetjenesten - Indremedisin	Ha kunnskap om utredning og behandling av pasienter med inflammatoriske tarmsykdommer, leversvikt, galleveislidelser, pankreatitt, ulcussykdom og brokk.	Nytt læringsmål, erstatter LM-13	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med akutt abdomen under supervisjon.	LM-13
LM-24	Spesialisthelsetjenesten - Indremedisin	Ha kunnskap om diagnostikk og behandling ved akutt og kronisk nyresvikt.	Nytt læringsmål		
LM-25	Spesialisthelsetjenesten - Indremedisin	Ha kunnskap om og selvstendig kunne bedømme bevissthetsnivå og gjøre innledende diagnostikk hos pasienter med akutt svekket bevissthet eller motorikk. Selvstendig kunne vurdere aktuelle differensialdiagnoser, herunder akutt hjerneslag, TIA, alvorlige infeksjonssykdommer, diabetisk koma, epileptisk anfall og hypotensjon. Kjenne aktuelle behandlingsopplegg for nevnte tilstander.	Nytt læringsmål, erstatter LM-05	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med akutte hodeskader og/eller andre cerebrale tilstander (hjerneslag, epileptiske anfall/status epilepticus) under supervisjon	LM-05

LM-26	Spesialisthelsetjenesten - Indremedisin	Ha kunnskap om særskilte behov og diagnostiske utfordringer ved somatisk sykdom hos pasienter med psykiske lidelser. Under supervisjon kunne diagnostisere, vurdere og eventuelt starte tiltak/behandling.	Nytt læringsmål, erstatter LM-18	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med psykisk lidelse med akutt behov for somatisk helsehjelp under supervisjon.	LM-18
LM-27	Spesialisthelsetjenesten - Indremedisin	Under supervisjon kunne diagnostisere, vurdere og eventuelt starte tiltak/behandling av pasienter med psykiske lidelser i somatiske sykehus, herunder depresjon, psykose, angst, forvirringstilstander, agitasjon og utagering, risiko for selvmord/selvskade, intoksikasjoner og rus.	Nytt læringsmål, erstatter LM-19	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med psykiske lidelser i somatisk sykehus (depresjon, psykose, angst, forvirringstilstander, agitasjon og utagering, risiko for selvmord/-skade, intoksikasjoner og rus under supervisjon	LM-19
LM-28	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Selvstendig kunne ta opp sykehistorie og utføre klinisk undersøkelse av pasienter (barn og voksne) med akutt abdomen, vurdere differensialdiagnoser og stille tentativ diagnose. Ha kunnskap om utredning og behandling, og kunne foreslå videre oppfølging.	Nytt læringsmål, erstatter LM-13	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med akutt abdomen under supervisjon.	LM-13

LM29	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Ha kunnskap om vurdering og behandling av blod i avføring og rektalblødning, herunder hemoroider, og kunne vurdere alvorlighetsgrad og indikasjon for videre oppfølging.	Nytt læringsmål,		
LM-30	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Selvstendig kunne gjennomføre undersøkelse for blod i avføring og utføre anoskopi. Kunne utføre rektoskopi under supervisjon.	Nytt læringsmål, erstatter LM-33	Kunne utføre anoskopi og rektoskopi, og tolke enkle funn (hemoroider) under supervisjon.	LM-33
LM-31	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Kjenne til diagnostikk og behandling av pasienter med pneumotoraks.	Uendret, LM-09	Kjenne til diagnostikk og behandling av pasienter med pneumotoraks.	LM-09
LM-32	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Kunne gjøre en selvstendig klinisk vurdering av pasienter med perifer karsykdom, herunder kunne utføre Dopplerundersøkelse og måle ankel-arm-indeks.	Nytt læringsmål, erstatter LM-12	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med perifer karsykdom under supervisjon.	LM-12
LM-33	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Ha kunnskap om behandlingsprinsippene for hemostase ved ytre blødning (kompresjon).	Nytt læringsmål, erstatter LM-15	Kunne prinsippene for hemostase og pakking av sår ved ekstremitetsskader og ytre blødninger.	LM-15
LM-34	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Selvstendig kunne bruke lokalanestesi i slimhinne og hud samt kunne gjøre enkel ledningsanestesi	Uendret, LM-24	Selvstendig kunne bruke lokalanestesi i slimhinne og hud samt kunne gjøre enkel ledningsanestesi.	LM-24

LM-35	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Selvstendig kunne utføre revisjon av enkle sår og suturering av hud	Uendret, LM 27	Selvstendig kunne utføre revisjon av enkle sår, og suturering av hud.	LM-27
LM-36	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Ha kunnskap om prinsippene for behandling av overfladiske abscesser, og under supervisjon kunne utføre incisjon og drenering av disse	Nytt læringsmål, erstatter LM-26	Kjenne til prinsippene for behandling av overfladiske abscesser, og under supervisjon kunne utføre incisjon og drenering av disse.	LM-26
LM-37	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Selvstendig kunne fjerne overfladiske godartede svulster i hud og underhud.	Nytt læringsmål, språklig presisering, erstatter LM-25	Selvstendig kunne fjerne overfladiske svulster i hud og underhud.	LM-25
LM-38	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Selvstendig kunne undersøke pasienter med ekstremitetsskader, herunder enkle brudd, sene-/muskelfraktur, luksasjoner og forstuvninger og iverksette nødvendig førstehjelp. Selvstendig kunne vurdere behov for videre utredning, rekvirere riktig undersøkelse ved hjelp av billeddiagnostikk. Under supervisjon kunne håndtere og følge opp kompliserte skader eller usikre funn.	Nytt læringsmål, erstatter LM-14	Selvstendig kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med ekstremitetsskader (enkel bruddbehandling, sene-/muskelfraktur, luksasjoner og forstuvninger)	LM-14

LM-39	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Selvstendig kunne utføre behandling av enkle, ukompliserte kontusjons- og bruddskader, herunder anleggelse av giplaske og sirkulær gips.	Nytt læringsmål, erstatter LM-14	Selvstendig kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med ekstremitetsskader (enkel bruddbehandling, sene-/muskelruptur, luksasjoner og forstuvninger)	LM-14
LM-40	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Under supervisjon kunne utføre kontrollundersøkelser av pasienter med ekstremitetsskader. Ha kunnskap om forventede funn ved normale forløp og kunne gjenkjenne komplikasjoner.	Nytt læringsmål, erstatter LM-14	Selvstendig kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med ekstremitetsskader (enkel bruddbehandling, sene-/muskelruptur, luksasjoner og forstuvninger)	LM-14
LM-41	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Selvstendig kunne ta opp en relevant sykehistorie og utføre klinisk undersøkelse ved isolerte hodeskader, og ut fra dette kunne vurdere alvorlighetsgrad og hastegrad. Under supervisjon kunne vurdere behov for videre utredning og behandling ved isolerte hodeskader.	Nytt læringsmål, erstatter LM-5	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med akutte hodeskader og/eller andre cerebrale tilstander (hjerneslag, epileptiske anfall/status epilepticus) under supervisjon	LM-05

LM-42	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	<p>Kunne vurdere omfang og alvorlighetsgrad av brannskader.</p> <p>Ha god kunnskap om behandlingsprinsipper for førstehjelp ved ukompliserte brannskader.</p> <p>Ha kjennskap til akuttbehandling og indikasjon for videre henvisning ved alvorlige brannskader</p>	Nytt læringsmål, erstatter LM-04	Selvstendig kunne behandlingsprinsipper for å gi førstehjelp ved ukompliserte brannskader, og ha kjennskap til akuttbehandling og videre henvisning ved alvorlige brannskader.	LM-04
LM-43	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Ha kjennskap til systematisk undersøkelse av multitraumatiserte pasienter gjennom ABCDE-prinsippet.	Nytt læringsmål, erstatter LM-21	Ha kunnskap om behandlingsprinsipper for behandling av pasienter med traumer.	LM-21
LM-44	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	Under supervisjon kunne vurdere pasienters komorbiditet og operabilitet samt kunne vurdere risiko ved undersøkelse eller behandling i forhold til behov.	Nytt læringsmål, deler av LM-01 inngår i LM.	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen på pasientene i sengeavdelingen under supervisjon.	LM-01
LM-45	Spesialisthelsetjenesten - Kirurgi	<p>Ha kjennskap til vanlige rutiner og prosedyrer på operasjonsstuen og kunne assistere ved operasjon.</p> <p>Ha kjennskap til vanlige rutiner og prosedyrer i anestesi.</p> <p>Kjenne prinsipper for nedleggelse av endotrakeal tube.</p>	Nytt læringsmål, erstatter LM 23 og 31.	Kjenne til vanlige rutiner/prosedyrer på operasjonsstuen, herunder kunne prosedyrer ved anestesi under supervisjon.	LM-23

LM-46	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Selvstendig kunne elementene i og kunne ta opp en psykiatrisk sykehistorie, samt kunne gjøre en psykiatrisk undersøkelse.	Uendret, LM-39	Selvstendig kunne elementene i og kunne ta opp en psykiatrisk sykehistorie, samt kunne gjøre en psykiatrisk undersøkelse.	LM-39
LM-47	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Kunne gjøre en grunnleggende psykiatrisk vurdering under supervisjon	Uendret, LM-40	Kunne gjøre en grunnleggende psykiatrisk vurdering under supervisjon	LM-40
LM-48	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Kunne utarbeide en behandlingsplan under supervisjon.	Uendret, LM-41	Kunne utarbeide en behandlingsplan under supervisjon.	LM-41
LM-49	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Kjenne til og kunne bruke psykiatrisk diagnosekodeverk og enkelte psykiatriske graderingsskalaer under supervisjon.	Uendret, LM 42	Kjenne til og kunne bruke psykiatrisk diagnosekodeverk og enkelte psykiatriske graderingsskalaer under supervisjon.	LM-42
LM-50	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Kjenne til de viktigste psykoterapiformene - kognitiv terapi, psykodynamisk terapi, gruppeterapi - og deres vesentligste anvendelsesområder.	Uendret, LM-43	Kjenne til de viktigste psykoterapiformene - kognitiv terapi, psykodynamisk terapi, gruppeterapi - og deres vesentligste anvendelsesområder.	LM-43
LM-51	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Kunne grunnleggende diagnostikk og behandling av angst-/tvangslidelser under supervisjon.	Uendret, LM-44	Kunne grunnleggende diagnostikk og behandling av angst-/tvangslidelser under supervisjon.	LM-44

LM-52	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Kunne grunnleggende diagnostikk og behandling av kognitiv svikt under supervisjon.	Uendret, LM-45	Kunne grunnleggende diagnostikk og behandling av kognitiv svikt under supervisjon.	LM-45
LM-53	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Kunne grunnleggende diagnostikk og behandling av kriser og traumer under supervisjon.	Uendret, LM-46	Kunne grunnleggende diagnostikk og behandling av kriser og traumer under supervisjon.	LM-46
LM-54	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Ha kunnskap om metabolske bivirkninger av antipsykotisk medisin og viktigheten av å forebygge dette, og anvende denne kunnskapen på konkrete pasienter under supervisjon.	Uendret, LM-47	Ha kunnskap om metabolske bivirkninger av antipsykotisk medisin og viktigheten av å forebygge dette, og anvende denne kunnskapen på konkrete pasienter under supervisjon.	LM-47
LM-55	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Kunne grunnleggende diagnostikk og behandling av personlighetsforstyrrelser under supervisjon.	Uendret, LM-48	Kunne grunnleggende diagnostikk og behandling av personlighetsforstyrrelser under supervisjon.	LM-48
LM-56	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Kjenne til grunnleggende diagnostikk og behandling av psykoser,	Uendret, LM-49	Kjenne til grunnleggende diagnostikk og behandling av psykoser,	LM-49
LM-57	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Kunne grunnleggende diagnostikk og behandling av rus- og avhengighetslidelser under supervisjon.	Uendret, LM-50	Kunne grunnleggende diagnostikk og behandling av rus- og avhengighetslidelser under supervisjon.	LM-50

LM-58	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Kunnskap om de vanligste somatiske helseutfordringer hos pasienter med psykiske lidelser og rus- og avhengighetslidelser under supervisjon.	Uendret, LM-51	Kunnskap om de vanligste somatiske helseutfordringer hos pasienter med psykiske lidelser og rus- og avhengighetslidelser under supervisjon.	LM-51
LM-59	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Ha kunnskap om økt dødelighet og årsaker til dette hos pasienter med psykiske lidelser.	Uendret, LM-52	Ha kunnskap om økt dødelighet og årsaker til dette hos pasienter med psykiske lidelser.	LM-52
LM-60	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Kjenne til relevante livstilsintervensjoner (røykestopp, kosthold og fysisk aktivitet) tilpasset pasienter med psykiske lidelser.	Uendret, LM-53	Kjenne til relevante livstilsintervensjoner (røykestopp, kosthold og fysisk aktivitet) tilpasset pasienter med psykiske lidelser.	LM-53
LM-61	Spesialisthelsetjenesten - Psykiatri	Kunne grunnleggende diagnostikk og behandling av stemningslidelser (bipolaritet og unipolare depresjoner) under supervisjon	Uendret, LM-54	Kunne grunnleggende diagnostikk og behandling av stemningslidelser (bipolaritet og unipolare depresjoner) under supervisjon	LM-54
LM-62	Allmennmedisin	Under supervisjon kunne håndtere et bredt spekter av akuttmedisinske tilstander, og kunne inngå i kommunens legevaktstjeneste og akuttmedisinske beredskap.	Nytt læringsmål, erstatter LM-55	Være kvalifisert til å inngå i kommunens legevaktstjeneste og akuttmedisinske beredskap under supervisjon.	LM-55

LM-63	Allmennmedisin	<p>Kjenne til legevaktdistriktets prosedyrer ved katastrofer og større ulykker.</p> <p>Selvstendig kunne varsle og prioritere ved akuttmedisinske situasjoner.</p> <p>Selvstendig kunne samarbeide tverrprofesjonelt i akuttmedisinske team i kommunen, herunder kunne samhandle med øvrige ledd i den akuttmedisinske kjeden og andre nødetater.</p>	Nytt læringsmål, erstatter LM-96, LM- 98 og LM-99	<p>Kjenne til legevaktdistriktets prosedyrer ved katastrofer og større ulykker og selv kunne varsle i henhold til prosedyrene.</p> <p>Kjenne til samarbeidsforhold og ressurser i den akuttmedisinske kjeden i aktuelt legevaktdistrikt og fylke.</p> <p>Kunne samarbeide tverrprofesjonelt i akuttmedisinske team i kommunen, herunder kunne samarbeide med øvrige ledd i den akuttmedisinske kjeden og andre nødetater.</p>	LM-96 LM-98 LM-99
LM-64	Allmennmedisin	Selvstendig kunne basale akuttmedisinske praktiske ferdigheter og prosedyrer og kjenne til når disse skal brukes.	Språklig justering LM-100, LM-97 inngår i målet.	<p>Kunne basale akuttmedisinske praktiske ferdigheter og prosedyrer og kjenne til når disse skal brukes.</p> <p>Kjenne lokale akuttmedisinske prosedyrer og kunne bruke tilgjengelig akuttmedisinsk utstyr i kommunehelsetjenesten.</p>	LM-100 LM-97
LM-65	Allmennmedisin	Selvstendig kunne identifisere pasienter med akutte livstruende tilstander og kunne avdekke svikt i vitale funksjoner gjennom anvendelse av ABCDE prinsippet.	Språklig presisering av LM-101	Kunne identifisere pasienter med akutte livstruende tilstander og kunne avdekke svikt i vitale funksjoner gjennom anvendelse av ABCDE prinsippet	LM-101

LM-66	Allmennedisin	Selvstendig kunne gi førstehjelp ved fremmedlegeme i luftveier, herunder kunne utføre Heimlichs manøver.	Presisering av innhold LM-32, flyttet fra sykehus.	Selvstendig kunne gi førstehjelp ved fremmedlegeme i luftveier.	LM-32
LM-67	Allmennedisin	Under supervisjon kunne diagnostisere og behandle pasienter med kroniske hjerte og karsykdommer.	Nytt læringsmål, erstatter LM-70	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med kronisk hjerte-/kar sykdommer (Høyt blodtrykk, atrieflimmer, hjertesvikt, klaffesykdom, ischemisk hjertesykdom) under supervisjon	LM-70
LM-68	Allmennedisin	Selvstendig kunne diagnostisere astma og KOLS ved hjelp av klinisk lungeundersøkelse og spirometri, Selvstendig kunne bedømme alvorlighetsgrad, starte behandling, gi livsstilsråd og råd om røykeslutt.	Nytt læringsmål, erstatter LM-75	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med kronisk lungesykdom (astma, Kols) under supervisjon	LM-75
LM-69	Allmennedisin	Selvstendig kunne diagnostisere og behandle vanlige infeksjoner i kommunehelsetjenesten	Nytt læringsmål.		
LM-70	Allmennedisin	Under supervisjon kunne vurdere hvilke vanlige infeksjoner som bør eller ikke bør behandles med antibiotika i henhold til Nasjonal faglig retningslinje for antibiotikabruk i primærhelsetjenesten	Språklig presisering av LM-72	Kunne vurdere hvilke vanlige infeksjoner som bør eller ikke bør behandles med antibiotika i henhold til Nasjonale faglige retningslinjer for antibiotikabruk under supervisjon	LM-72

LM-71	Allmennedisin	<p>Under supervisjon kunne diagnostisere diabetes. Under supervisjon kunne behandle diabetes type 2 med livsstilsråd og medikamenter.</p> <p>Kjenne til symptomer og tegn på hypo- og hyperthyreose, kunne diagnostisere og starte opp behandling og kjenne til indikasjonene for henvisning til spesialist.</p>	Nytt læringsmål, erstatter LM-63	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med endokrinologiske sykdommer (diabetes, hyper-/ hypothyreose) under supervisjon	LM-63
LM-72	Allmennedisin	Selvstendig kunne vurdere akutte magesmerter med tanke på alvorlighetsgrad og behov for sykehusinnleggelse, og kunne starte behandling for tilstander som kan behandles i kommunehelsetjenesten.	Nytt læringsmål, erstatter LM-76	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med kroniske mage-/tarmsykdommer (inflammatoriske tarmlidelser og leversvikt) under supervisjon	LM-76
LM-73	Allmennedisin	Under supervisjon kunne utrede og behandle ulike abdominale symptomer, herunder sykdom i lever/galleveier.	Nytt læringsmål, erstatter av LM-76	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med kroniske mage-/tarmsykdommer (inflammatoriske tarmlidelser og leversvikt) under supervisjon	LM-76

LM-74	Allmennedisin	Under supervisjon kunne utrede og eventuelt starte behandling for nyresvikt, hematuri og LUTS (nedre urinveissymptomer).	Nytt læringsmål, erstatter LM-80	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med sykdom i urinveiene inkl. nyresvikt under supervisjon	LM-80
LM-75	Allmennedisin	Kunne utføre gynekologisk undersøkelse, herunder kunne utføre screening med cervixcytologi under supervisjon	Uendret, LM-66	Kunne utføre gynekologisk undersøkelse, herunder kunne utføre screening med cervixcytologi under supervisjon	LM-66
LM-76	Allmennedisin	I samråd med pasienten finne egnet prevensjonsmiddel. Under supervisjon kunne sette inn spiral og/eller p-stav.	Nytt læringsmål, erstatter LM-67 og -68	Kunne gi veiledning til pasienter ift. bruk av prevensjonsmiddel under supervisjon	LM-67
LM-77	Allmennedisin	Under supervisjon kunne gi råd og veiledning til kvinner i forbindelse med gjennomføring av abortinngrep.	Språklig presisering av LM-69	Kunne gi råd og veiledning til kvinner ifm gjennomføring av abortinngrep under supervisjon	LM-69
LM-78	Allmennedisin	Under supervisjon kunne gjennomføre svangerskapskontroll, gi helseråd til gravide og bidra til å forebygge kompliserte fødsler	Språklig presisering av LM-88	Kunne gjennomføre svangerskapskontroll, gi helseråd til gravide og bidra til å forebygge kompliserte fødsler under supervisjon	LM-88
LM-79	Allmennedisin	Ha kunnskap om håndtering av uventet oppstart av fødsel utenfor sykehus	Uendret, LM-89	Kunnskap om håndtering av uventet oppstart av fødsel utenfor sykehus	LM-89

LM-80	Allmennmedisin	Kjenne til de ulike hodepinetyperne, årsaker til disse og under supervisjon kunne foreta kliniske undersøkelser knyttet til problemstillingen.	Uendret, LM-62	Kjenne til de ulike hodepinetyperne, årsaker til disse og under supervisjon kunne foreta kliniske undersøkelser knyttet til problemstillingen.	LM-62
LM-81	Allmennmedisin	Selvstendig kunne foreta nevrologisk undersøkelse, og under supervisjon vurdere indikasjon for henvisning til utredning ved mistanke om nevrologiske sykdommer.	Språklig presisering LM-79	Kunne foreta nevrologisk undersøkelse, og under supervisjon vurdere behov for henvisning til utredning ved mistanke om nevrologiske sykdommer	LM-79
LM-82	Allmennmedisin	Under supervisjon kunne undersøke og behandle pasienter med revmatiske og degenerative leddlidelser, muskel-skjelettlidelser og osteoporose.	Nytt læringsmål, erstatter LM-77	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med osteoporose og degenerative leddlidelser (artrose i hofter og knær) under supervisjon	LM-77
LM-83	Allmennmedisin	Under supervisjon kunne diagnostisere og behandle de vanligste hudsykdommene og selvstendig kunne utføre eksisjon og ta biopsi.	Nytt læringsmål, erstatter LM-71 og -73	Kunne undersøke hudtumores med tanke på kreft under supervisjon	LM-73
LM-84	Allmennmedisin	Kjenne behandlingsprinsipper for og selvstendig kunne utføre fremre tamponade ved neseblødning.	Nytt læringsmål, erstatter LM-94	Kunne behandlingsprinsipper for å utføre fremre tamponade ved neseblødning	LM-94

LM-85	Allmennmedisin	Under supervisjon kunne vurdere, diagnostisere og behandle akutt øyesykdom (rødt øye, fremmedlegeme og erosjoner).	Språklig presisering av LM-95	Kunne vurdere, diagnostisere og behandle akutt øyesykdom (rødt øye, fremmedlegeme og erosjoner) under supervisjon	LM-95
LM-86	Allmennmedisin	Ha kjennskap til screeningundersøkelser med henblikk på brystkreft og livmorhalskreft og utfordringer knyttet til screeningundersøkelser generelt.	Nytt læringsmål		
LM-87	Allmennmedisin	Kunne igangsette tidlig diagnostikk av mistenkt kreftsykdom, henvise til «pakkeforløp for kreft», samt kunne følge opp pasienter med kreftsykdom under supervisjon.	Uendret, LM-74	Kunne igangsette tidlig diagnostikk av mistenkt kreftsykdom, henvise til «pakkeforløp for kreft», samt kunne følge opp pasienter med kreftsykdom under supervisjon	LM-74
LM-88	Allmennmedisin	Ha kunnskap om og under supervisjon kunne gi lindrende behandling i livets siste fase.	Uendret, LM-91	Ha kunnskap om og under supervisjon kunne gi lindrende behandling i livets siste fase	LM-91
LM-89	Allmennmedisin	Under supervisjon kunne diagnostisere og iverksette behandling ved akutte og langvarige psykiske lidelser, vurdere alvorlighetsgrad og behov for henvisning til spesialist.	Nytt læringsmål, erstatter LM-93	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen for pasienter med psykiske lidelser i allmennpraksis (depresjon, angst-/tvangslidelser, psykoser, søvnproblemer, rusavhengighet, vurdere selvmordsfare) under supervisjon	LM-82

LM-90	Allmennmedisin	Selvstendig kunne følge opp pasienter med vanlige psykiske plager og livsbelastninger.	Nytt læringsmål, erstatter LM 85	Kunne følge opp pasienter med psykiske lidelser og igangsette terapeutiske tiltak der det er hensiktsmessig – under supervisjon	LM-85
LM-91	Allmennmedisin	Under supervisjon kunne avdekke og diagnostisere rus og avhengighet, og under supervisjon kunne følge opp pasienter med avhengighetslidelser. Selvstendig kunne forskrive vanedannende medikamenter på forsvarlig vis.	Nytt læringsmål, erstatter LM-83	Kjenne til faren for avhengighet ved bruk av rusmidler, A- og B-preparater	LM-83
LM-92	Allmennmedisin	Kjenne til prinsippene for utredning, behandling og omsorg ved kognitiv svikt	Uendret, LM-84	Kjenne til prinsippene for utredning, behandling og omsorg ved kognitiv svikt	LM-84
LM-93	Allmennmedisin	Under supervisjon kunne vurdere normal utvikling hos barn, starte utredning ved avvikende motorisk og kognitiv utvikling, vekstavvik, hjertebilyd, lyskebrokk og manglende testisdescens.	Nytt læringsmål, erstatter LM-56 og LM 59	Kunne vurdere utviklingsavvik hos barn under supervisjon. Kunne diagnostisere hjertebilyd hos barn under supervisjon.	LM-56 LM-59
LM-94	Allmennmedisin	Ha kunnskap om og under supervisjon kunne diagnostisere de vanligste sykdommer hos barn, iverksette behandling, evaluere effekt og håndtere komplikasjoner.	Nytt læringsmål, erstatter LM-58	Kunne anvende den kliniske beslutningsprosessen på akutte og kroniske sykdommer hos barn under supervisjon	LM-58
LM-95	Allmennmedisin	Under supervisjon kunne avdekke tegn til vanskjøtsel, mishandling og seksuelt misbruk av barn.	Nytt læringsmål, erstatter LM-57	Kunne avdekke tegn til vanskjøtsel, mishandling og seksuelt misbruk av barn under supervisjon.	LM-57

LM-96	Allmennedisin	Ha kunnskap om og under supervisjon kunne behandle de vanligste aldersmedisinske og alderspsykiatriske tilstandene.	Uendret, LM-64	Ha kunnskap om og under supervisjon kunne behandle de vanligste aldersmedisinske og alderspsykiatriske tilstandene	LM-64
LM-97	Allmennedisin	Under supervisjon kunne sikre trygg medikamentbruk hos eldre, herunder kunne anvende metode for legemiddelgjennomgang.	Språklig presisering, LM-65	Kunne sikre trygg medikamentbruk hos eldre, herunder kunne anvende metode for tverrfaglig medikamentgjennomgang under supervisjon	LM-65
LM-98	Allmennedisin	Selvstendig kunne skrive sykmeldinger, resepter og attester for pasienter i kommunehelsetjenesten. Under supervisjon kunne vurdere førerrett for pasienter i kommunehelsetjenesten. Ha kunnskap om skjemaer for meldepliktige sykdommer, herunder for eksempel MSIS- meldinger, og innmelding til relevante registre.	Nytt læringsmål		